

УДК 37(09)(460)“1900/1919”

Носовець В. С.

аспірант кафедри педагогіки і методики
викладання історії та суспільних дисциплін
Національний університет “Чернігівський колегіум”
імені Т. Г. Шевченка

<https://orcid.org/0009-0001-1968-4970>

ІСПАНСЬКА ПРЕСА ПРО СКЛАДНЕ СТАНОВИЩЕ ВЧИТЕЛЬСТВА НА ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

Питання, присвячені долі та становищу вчительства у Королівстві Іспанія, знайшли широке відображення в іспанській пресі на початку XX століття. У численних публікаціях освітян упродовж 1900–1910-х років констатувалося, що становище вчительства було складним і навіть плачевним.

Наприклад, у статті “Початкова освіта. Учитель” у газеті “Світ” (El Globo, 28 червня 1903) освітянин Анісето Села (Aniseto Sela) зазначав: “становище нашого шкільного вчителя в усіх сенсах жалюгідне” [1, с. 1].

Педагог наголошував, що іспанське вчительство не підтримується державою, а наявна в Іспанії педагогічна освіта – недостатня для виконання професійних учительських обов’язків. “Яка величезна відстань між цим землеробом людської культури і тим учительським ідеалом, який нам уявляється після прочитання Руссо, Песталоцці, Фребеля!” – із сумом писав Анісето Села [1, с. 1].

Освітянин Еухеніо Бартоломе Мінго (Eugenio Bartolome y Mingo) у публікації “Сумна спадщина” (La Escuela Moderna, 1908) [2] пояснював, що Іспанія має більше уваги приділяти проблемам початкової школи і становища вчительства. Праця вчителя – найвідповідальніша і найгідніша у суспільстві, вона заслуговує на повагу та на підтримку з боку держави.

Раніше, у статті “Підготовка вчителів”, представлений у провідному іспанському освітянському часописі “Сучасна школа” (La Escuela Moderna, 1906) [3], Еухеніо Бартоломе Мінго нарікав, що шкільний учитель у теперішній Іспанії працює у поганих умовах. Велика кількість учнів – у його віданні. Учитель зосереджується на виконанні переважно навчальної функції, тим паче що він змушений викладати далеко не один навчальний предмет.

У багатьох публікаціях в іспанській пресі на початку ХХ століття лунала думка про необхідність поліпшення становища вчительства, оскільки це – першорядна умова суспільного прогресування. Так, у замітці “Учительська освіта” в газеті “Епоха” (La Erosa, 1901) стверджувалося: “Процвітання народу не залежить від невеличкої групи інтелектуалів, хоча й видатних та виключних, а залежить від поширення культури. Ця культура має творитися учителем; саме тому перший і невідкладний обов’язок уряду – створити учителя початкової освіти із властивими йому здібностями викладання та педагогічними якостями, які гармонізують із потребами теперішнього часу” [4, с. 1].

На значення вчительської діяльності вказувалося у замітці далі. Зокрема, підкреслювалося: “Більше, ніж красномовні промови, більше, ніж теоретичні міркування, слугує Батьківщині і привносить у її покращення мовчазна праця школи, майстерні, фабрики, усіх центрів розумової і фізичної праці. Праця і навчання, і Іспанія зможе вийти із безодні, в якій вона загрузла через найбільший гріх – гріх неучтва” [4, с. 1].

У статті “Вчитель початкового навчання: хто він і яка його місія” у саламанкському журналі “Шкільна федерація” (La Federacion Escolar, 22 вересня 1916 року) [5] педагог Хосе Севілья (Jose Hernandez Sevilla) розмислював про суспільне значення вчительської діяльності. Він писав: “Найвеличніша місія вчителя; вплив його наймогутніший; відповідальність його колосальна, адже дія вчителя не обмежується окремою людиною; вона поширюється на родину, виходить за межі суспільства й охоплює Батьківщину. Прийдешнє народу, благодатне чи несприятливе, залежить від праці Вчителя. Благословенний він, якщо служіння його спрямовано на добробут народу” [5, с. 2].

У № 12 саламанкського “Бюлетеню початкового навчання” (Boletin de primera enseñanza de este distritio universitario, 25 квітня 1916 року) [6] повідомлялося про відкриття асамблеї Національної учительської асоціації у Мадридському Атенеї 20 квітня 1916 року. Одним із доповідачів на зібранні був освітянин Лоренсо Лузуріага (Lorenzo Luzuriaga Medina). Він розповів про діяльність учительських об’єднань в Англії, Франції та Німеччині й окреслив власне бачення перспективи Національної учительської асоціації в Іспанії.

У статті “Про підготовку вчителів” на шпальтах славетного “Бюлетеню Вільного інституту просвітництва” (Boletin de la Institucion Libre de Enseñanza, 1918) Лоренсо Лузуріага пояснював: “Підготовка або формування вчителів є нині однією з головних проблем в освіті

Європи та Америки. І наша країна не є виключенням. Із зростанням вимог до школи функція вчителя розширювалася й ускладнювалася дедалі більше. Це вже не та школа, де навчали трьох традиційних предметів – трьох R, як кажуть англійці, – школа читання, письма, лічби. Також це не школа, призначена повідомити в короткому енциклопедичному вигляді людські знання. Нарешті, це – і не центр абстрактної і пасивної освіти з засобами чисто інтелектуальними та формальними. Теперішня школа передусім і понад усе – спільнота виховна, активна, вільна й діяльна; вогнище різноманітної та живої активності дітей” [7, с. 117].

На погляд Лоренсо Лузуріаги, у XX столітті перед учителем поставали нові завдання, зокрема: створити умови для різноманітної діяльності вихованців; розвинення психічних процесів учнів; ведення складної шкільної спільноти до ідеалу колективу тощо. Тому становище вчительства в Іспанії потребувало вираженої державної освітньої політики та пріоритетного реформування.

Список літератури

1. Sela A. La instruccin primaria. El maestro. *El Globo*. Domingo 28 de junio de 1903. № 10.057, año XXIX. P. 1.
2. Bartolome Mingo E. Herencia triste. *La Escuela Moderna*. 1908, enero. № 197, año XVIII. P. 1–4.
3. Bartolome Mingo E. La formacion de maestros. *La Escuela Moderna*. 1906, noviembre. № 188, año XVI. P. 721–725.
4. Zeda. Una Escuela Normal. *La Epoca*. Sabado 21 de septiembre de 1901. № 18.419, año LII. P. 1.
5. Hernandez Sevilla J. El maestro de primera enseñanza. Quien es y cual es su mision. *La Federacion Escolar*. Salamanca, 22 de septiembre de 1916. № 21, año I. P. 1–3.
6. Asociacion Nacional del Magisterio. La sesion inaugural. *Boletin de primera enseñanza de este distritio universitario*. Salamanca, 25 de abril de 1916. № 12, año XXXVII. P. 98–102.
7. Luzuriaga L. Sobre la preparacion de los maestros. *Boletin de la Institucion Libre de Enseñanza*. Madrid, 30 de abril de 1918. № 697, año XLII. P. 117–120.